

FONDINDEX – UTVÄRDERING AV FONDER

Att utvärdera fonder är en viktig del av fondsparandet, både inför att välja en ny fond och vid utvärdering av fonder som spararna redan har. Fondindex underlättar fondutvärdering och gör det enklare att jämföra avkastningen för fonder med likvärdig placeringsinriktning och risk. I detta fundspecial kan du läsa om fondindex, marknadsindex, rating och faktablad.

På Fondbolagens förenings hemsida publiceras fr.o.m. mars 2007 fyra fondindex från Morningstar. De visar utvecklingen för vanligt förekommande fondkategorier. Dessutom finns länk till Morningstars hemsida med totalt ca 160 fondindex avseende fonder på den svenska marknaden.

Det finns olika sätt att utvärdera en fond, ett är att jämföra med index, ett annat är att jämföra fonders rating. När det gäller index finns både marknadsindex och fondindex. Fondindex visar hur fonder med lika placeringsinriktning i genomsnitt har utvecklats. Marknadsindex mäter den genomsnittliga utvecklingen av de värdepapper som finns på den marknad där fonden kan investera. Rating är ett fondbetyg som tas fram av olika ratingföretag. Ofta är fondbetygen en sammanvägning av historisk avkastning och risk och ibland även med bedömning av framtiden.

Historiskt har det varit vanligast att utvärdera fonder mot ett marknadsindex. Marknadsindex är dock inte ett investerbart alternativ. För fondspararen är därför ett fondindex mer användbart. Fondindex och rating hjälper fondspararen att hitta alternativa investeringar genom att visa utvecklingen för olika fonder med jämförbar placeringsinriktning.

Fondspararna utvärderar sällan en fonds utveckling med marknadsindex men gärna med andra fonders utveckling. Detta framgår av en undersökning genomförd av Prospera för Fondbolagens förenings räkning. Fondindex kan underlätta jämförelser med andra fonder. Tabellen här intill visar resultatet från denna undersökning. Det vanligaste är att fondspararna utvärderar en fonds utveckling genom att jämföra med hur fonden gått tidigare. En tredjedel av fondspararna jämför med andra fonders utveckling. Att jämföra fondens utveckling med relevant marknadsindex har ett litet genomslag hos fondspararna. Endast 5 procent säger sig jämföra fonden med "annat index från fondbolaget".

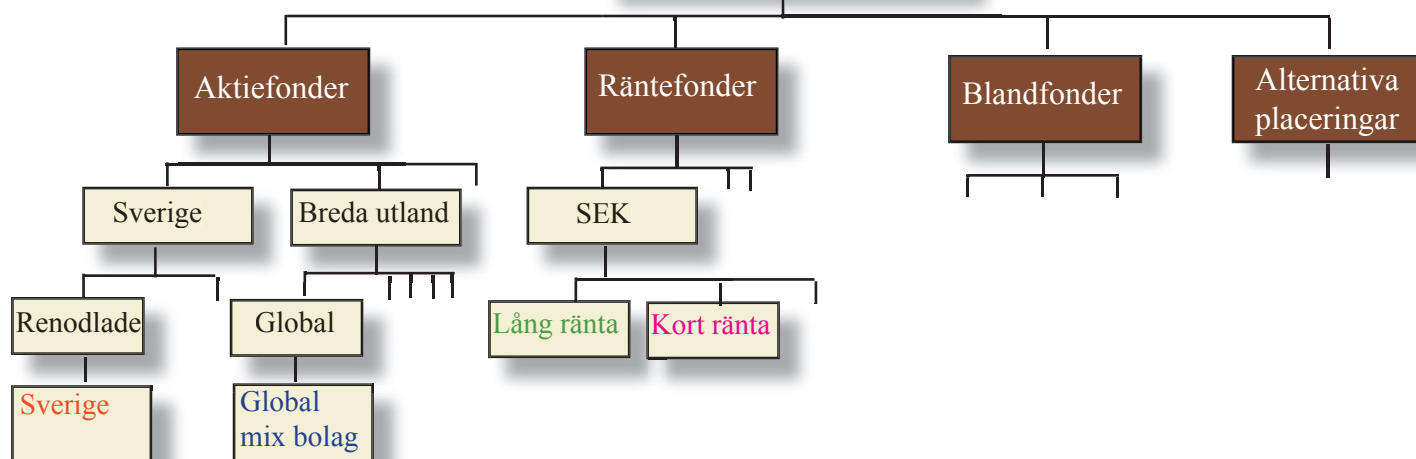
Innehåll	sid
Fondindex	2
Fondindex vs. marknadsindex	3
Vad är en indexfond?	3
Rating	4
Faktablad	4

Vad fondspararna jämför med vid utvärdering av fonder, %

Hur fonden gått tidigare	42
Anskaffningsvärdet	31
Andra fonders utveckling	29
Börsens utveckling/Generalindex	22
Sparkonto på bank	11
Annat	7
Annat index från fondbolag	5
Rating i media	2

Källa: Prospera

Fondindex Morningstar

Förkortning på föreningens hemsida

Sverige

Global

Lång ränta

Kort ränta

Fullständigt namn på Morningstars fondindexsida

Morningstar fondindex Sverige

Morningstar fondindex Global, mix bolag

Morningstar fondindex Ränte, SEK obligationer, långa

Morningstar fondindex Ränte, SEK penningmarknad

Fondindex

Ett fondindex visar den genomsnittliga avkastningen för fonder med en viss placeringsinriktning, exempelvis fonder som investerar i värdepapper i ett visst land (ex. Sverigefonder), en viss region (ex. Östeuropafonder) eller en viss bransch (ex. Läkemedelsfonder).

Fondbolagens förening har valt att på sin hemsida presentera fyra fondindex för vanligt förekommande fonder, Sverigefonder, Globalfonder, Långa räntefonder och Korta räntefonder. Uppdatering sker en gång per månad. För information om vilka enskilda fonder som ingår i respektive fondindex samt rangordning finns en länk till Morningstar där samtliga ca 160 fondindex presenteras.

För att underlätta att hitta rätt index att jämföra en fond med delas Morningstars fondindex in i en "trädstruktur" med upp till fem nivåer. Den översta nivån har fyra fondtyper: Aktiefonder, Räntefonder, Blandfonder och Alternativa placeringar. Man kan sedan gå vidare för mer detaljerade fondindex (fondkategorier).

Om spararen vill utvärdera t.ex. en Sverigefonds avkastning kan spararen jämföra med avkastningen på fondindex för Sverigefonder på Fondbolagens förenings hemsida. Vill spararen sedan gå vidare och ta reda på vilka fonder som gått bättre finns en länk till Morningstars hemsida. Där finns samtliga fonder som ingår i fondindexet rangordnade efter avkastning. Det finns även möjlighet att få fondindex för olika tidsperioder.

Ett fondindex kan vara *viktat* eller *oviktat*. Om ett index för fonders avkastning är oviktat betyder det att varje fond väger lika tungt i index oavsett fondens storlek. Eftersom index är ett

Fondindex Morningstar	1 år	5 år
Global	2,23	6
Ränta lång	-0,46	24
Ränta kort	0,23	13
Sverige	3,27	78

Överst i högerspalten på www.fondbolagen.se publiceras fondindex en gång per månad.

genomsnitt kan det inte överträffas av alla, även om var och en av fonderna har detta som mål. I ett oviktat index överträffar hälften av fonderna index medan hälften avkastar lägre än index.

Morningstars fondindex är *oviktade* och beräknas genom att summera avkastningen för alla fonder i kategorin och sedan dividera med antalet fonder. Genom att jämföra hur en fond utvecklats med ett oviktat fondindex får man veta hur väl fonden lyckats jämfört med andra fonder. Har fonden utvecklats bättre än snittet innebär det att den finns med bland den bästa hälften av fonderna. En målsättning kan vara att finnas med i översta kvartilen, dvs bland den fjärdedel av fonderna som har högst avkastning. En ännu tuffare målsättning är att fonden finns i översta decilen, dvs bland de

10 procent av fonderna som gått bäst i jämförelse med andra fonder med liknande placeringsinriktning.

Ett *viktat* index innebär att en fonds vikt i index är relaterad till storleken på fondens förmögenhet. Detta betyder att en stor fonds avkastning väger tyngre än en liten fonds avkastning. Detta kan exempelvis användas för att visa genomsnittlig avkastning med hänsyn tagen till vilka fonder samtliga fondsparare har valt. T.ex. kommer ett viktat fondindex att ha högre avkastning än ett oviktat fondindex om fondspararna i större utsträckning investerat i fonder som gett bättre avkastning.

När det gäller jämförelser med index och även rating är utfallet beroende av hur kategorierna definieras, vilka fonder som ingår. Svårigheten vid definition av kategorier är att två grundläggande kriterier står mot varandra. För det första måste en kategori vara tillräckligt bred för att säkerställa att tillräckligt många fonder finns med. För det andra måste kategorin samtidigt vara smal för att säkerställa att fonder inom samma kategori inte är för olika. För att skapa en standard i marknaden har European Fund Categorisation Forum, som består av en grupp fond-bolag och fondinformationsföretag, startats. EFCF är en arbetsgrupp inom den europeiska fondorganisationen EFAMA. Målsättningen är att ta fram en gemensam, europeisk klassificering av fonder för att säkerställa att rätt fonder jämförs med varandra.

Utöver Morningstar finns det fler företag som beräknar fondindex, ett av dem är MoneyMate.

Utvärderingstid

Viktigt att tänka på vid all utvärdering är att tidsperioden inte är för kort. Vid information och marknadsföring gäller enligt Fondbolagens förenings överenskommelse med Konsumentverket att jämförelser av avkastning ska visa minst fem år för aktiefonder, tre år för blandfonder, två år för långa räntefonder och ett år för korta räntefonder.

Analys av totalt sparande

För att göra en analys av sitt totala sparande bör den enskilda individen utgå från faktorer som livssituation, riskvillighet och placeringshorisont. Därefter kan beslut om lämpliga fondkategorier göras. Det är bra att ta hjälp av fondindex för att jämföra historisk avkastning för olika kategorier med olika placeringsinriktning och risk. Mer information kring vad man som investerare i fonder ska tänka på finns på www.fondspara.se och information om risk finns även i föreningens fundspecial "Fonder och risk".

Fondindex vs. marknadsindex

Fondförvaltaren kan välja bland alla värdepapper på den marknad eller de marknader som anges i fondens placeringsbestämmelser. Utvecklingen på en aktiemarknad mäts ofta med ett marknadsindex, exempelvis visar Affärsvärldens generalindex (AFGX) den genomsnittliga utvecklingen för aktier på Stockholmsbörsen. Marknadsindex kan sägas mäta utvecklingen av förvaltarens handlingsalternativ, dvs. den genomsnittliga utvecklingen av de värdepapper som finns på den marknad där fonden kan investera. Exempelvis kan AFGX ses som placeringsuniversum för en Sverigefond. Marknadsindex tar inte hänsyn till förvaltningskostnader

för fonden eller till transaktionskostnader som uppstår när värdepapper köps och säljs i fonden.

När avkastningen för en fond eller fondindex redovisas har alltid avdrag gjorts för alla kostnader. Det betyder att förvaltaren måste lyckas bättre än marknadsindex för att fonden ska gå lika bra som marknadsindex. Det finns en mängd olika index för olika marknader. Några vanliga marknadsindex som mäter utländska aktiemarknader är MSCI¹ World, som visar utvecklingen för världens aktiemarknader, och S&P² 500 som visar utvecklingen för de 500 största bolagen på den amerikanska marknaden. Det är dock inte alltid det finns ett relevant marknadsindex för en fonds placeringsinriktning.

Utvecklingen av marknadsindex kan beräknas på olika sätt. Några index inkluderar företagets utdelningar och kallas därför utdelningsjusterade marknadsindex eller totalindex medan andra index inte räknar med utdelningarna.

Enligt lagen om investeringsfonder kan en värdepappersfond maximalt ha 10 procent av fondens innehav investerat i ett enskilt värdepapper. För att matcha de regler som finns för fonder sätter vissa index ett tak för hur mycket en enskild aktie får väga i index. Dessa kallas portföljjusterade marknadsindex och vanligt förekommande för den svenska aktiemarknaden är SIXPRX³ och OMXSB⁴.

Investeringsalternativet för spararen är oftast en annan fond. Om så är fallet är en jämförelse med andra fonder som har en liknande placeringsinriktning mer relevant än en jämförelse med ett marknadsindex. Att få veta att en fond utvecklats sämre än sitt marknadsindex ger information, men ger inte investeraren något alternativ. Fondindex ger en tydlig och lättanalyserad bild av hur fonden lyckats jämfört med andra fonder med samma inriktning. Både fondförvaltaren och fondspararen kan göra en relevant utvärdering med hjälp av fondindex.

Kritik har riktats mot att utvärdering gentemot marknadsindex påverkar förvaltningen av fonder då förvaltarna av aktivt förvaltade fonder blir alltför styrda av marknadsindex. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv kan det få negativa konsekvenser, bl a genom att riskkapitalet styrs till de större företagen vars aktier väger tyngre i index. Vid användning av fondindex uppkommer inte samma styrning mot vissa placeringar på marknaden.

Vad är en indexfond?

Vill spararen investera som marknadsindex kan en indexfond vara intressant. Indexfonder har som mål att följa utvecklingen på en viss marknad och placerar därför enligt marknadsindex. För Sverige är exempelvis OMXS30 ett alternativ, vilket innebär att fonden köper aktier i de 30 mest omsatta bolagen på Stockholmsbörsen. Trots att en indexfond placerar enligt marknadsindex kan avkastningen avvika från index eftersom avdrag görs för kostnader för fonden innan avkastningen redovisas. Det finns inget särskilt fondindex för indexfonder utan dessa fonder återfinns i det fondindex som överensstämmer med den placeringsinriktning fonden har.

¹ Morgan Stanley Capital International ² Standard & Poor

³ SIX Portfolio Return Index ⁴ OMX Stockholm Benchmark

Rating	Företag	Typ	Betygssystem	Exempel på hemsidor där rating publiceras
FT Fund Ratings	Finacial Times	3 olika betyg (risk, avgift & avkastning)	"Mycket låg" till "Mycket hög"	funds.ft.com/funds ww.privataaffarer.se
Morningstar Rating	Morningstar	Sammanvägt betyg av risk, avgifter & avkastning	1-5 stjärnor	www.morningstar.se
W-Rating	Wassum	Även kvalitativ analys	1-5 "W"	www.dn.se www.ppm.nu
S&P Fund Ratings	Standard & Poor	Även kvalitativ analys	1-3 "A"	www.sandpfundservices.com www.ppm.nu
S&P Fund Stars	Standard & Poor	Sammanvägt betyg av risk, avgifter & avkastning	1-5 stjärnor	www.sandpfundservices.com

Fondrating

Ett annat sätt att utvärdera fonder är att titta på vad fonden har fått för rating eller fondbetyg. Det finns flera olika ratingföretag och även om metodiken för ratingen kan skilja sig åt finns det vissa likheter. Vanligast är kvantitativ rating som bygger på en sammanvägning av historisk avkastning och risk och är rent matematiska beräkningar som i ett enkelt mått (ett betyg) visar hur fonden utvecklats historiskt. Några ratingföretag tar även kvalitativa hänsyn (ex. analys av förvaltningsorganisationen) och försöker på så sätt ta hänsyn till fondens sannolikhet att i framtiden avkasta bättre än likvärdiga fonder. På den svenska marknaden finns en rad företag som tillhandahåller rating av fonder. Ovan finns en tabell som kort beskriver några av de vanligast förekommande ratingsystemen i Sverige.

Betygen finns ofta publicerade i dagstidningar/ekonomipress och även i fondbolagens årsberättelser och annonser, på fondbolagens hemsidor, på fondtorg samt på vissa av ratingföretagens hemsidor. Från 2007 finns rating från Wassum och Standard & Poor på PPMs hemsida för de fonder i PPM som dessa bolag utvärderat.

Det finns även företag som utvärderar fondförvaltare istället för fonder. Under 2007 kommer brittiska Citywire att starta betygsättning av fondförvaltare på den svenska fondmarknaden.

Faktablad

Enligt lagen om investeringsfonder ska det finnas ett faktablad (simplified prospectus) för alla fonder. Faktabladet ska på ett enkelt och enhetligt sätt ge den mest väsentliga informationen om varje fond. I faktabladet presenteras en fonds placeringsinriktning, risk, historiska avkastning och avgifter på ett enhetligt sätt. Det även finnas ett stapeldiagram som visar fondens avkastning de senaste 10 åren. Om en fond förvaltas i enlighet med ett jämförelseindex ska detta framgå. Faktablad kommer att finnas för alla fonder i hela Europa och finns redan för de flesta fonder på den svenska marknaden.

För mer information kontakta:

Fredrik Pettersson
Fondbolagens förening
fredrik.pettersson@fondbolagen.se
08-506 988 03

Hanna Eng
Fondbolagens förening
hanna.eng@fondbolagen.se
08-506 988 07